

Cuprins¹⁾

CODUL DE PROCEDURĂ CIVILĂ (Legea nr. 134/2010)	5
INDEX	271

¹⁾ Actele normative cuprinse în prezenta lucrare au fost actualizate la data de 9 septembrie 2019.

CARTEA I

Dispoziții generale

Titlul I

Acțiunea civilă

Art. 29. Noțiune. Acțiunea civilă este ansamblul mijloacelor procesuale prevăzute de lege pentru protecția dreptului subiectiv pretins de către una dintre părți sau a unei alte situații juridice, precum și pentru asigurarea apărării părților în proces.

Art. 30. Cereri în justiție. (1) Oricine are o pretenție împotriva unei alte persoane ori urmărește soluționarea în justiție a unei situații juridice are dreptul să facă o cerere înaintea instanței competente.

(2) Cererile în justiție sunt principale, accesorii, adiționale și incidentale.

(3) Cererea principală este cererea introductivă de instanță. Ea poate cuprinde atât capete de cerere principale, cât și capete de cerere accesorii.

(4) Cererile accesorii sunt acele cereri a căror soluționare depinde de soluția dată unui capăt de cerere principal.

(5) Constituie cerere adițională acea cerere prin care o parte modifică pretențiile sale anterioare.

(6) Cererile incidentale sunt cele formulate în cadrul unui proces aflat în curs de desfășurare.

Art. 31. Apărări. Apărările formulate în justiție pot fi de fond sau procedurale.

Art. 32. Condiții de exercitare a acțiunii civile. (1) Orice cerere poate fi formulată și susținută numai dacă autorul acesteia:

- a) are capacitate procesuală, în condițiile legii;
- b) are calitate procesuală;
- c) formulează o pretenție;
- d) justifică un interes.

(2) Dispozițiile alin. (1) se aplică, în mod corespunzător, și în cazul apărărilor.

• **RIL. Dec. ICCJ (Complet RIL) nr. 2/2016** (M. Of. nr. 263 din 7 aprilie 2016): „În interpr. și aplic. art. 279 alin. (2) CM, pt. acțiunile priv. reconstituirea vechimii în muncă, anterioare intrării în vigoare a NCPC/același text de lege ref. art. 32 alin. (1) lit. b) și art. 36 NCPC, pt. acțiunile în reconstituirea vechimii în muncă, introduse de la momentul intrării în vigoare a NCPC și în continuare; art. 111 CPC 1865 pt. acțiunile priv. constatarea încadrării activității desfășurate în grupele I și II de muncă introduse sub imperiul acestei reglementări/art. 35 ref. art. 32 alin. (1) lit. b) și art. 36 NCPC, pt. același tip de acțiuni, formulate după intrarea în vigoare a codului actual, în toate ipotezele, atunci când angajatorul nu mai există din punct de vedere juridic (lichidat, radiat), justifică legitimare procesuală pasivă casele teritoriale de pensii, în situația în care nu există documente primare. (...) În interpr. și aplic. art. 41 alin. (1) CPC 1865/art. 32 alin. (1) lit. a) și art. 56 alin. (1) NCPC, respectiv a art. 136 L. nr. 85/2006 priv. procedura insolvenței, cu modif. și compl. ult./art. 180 L. nr. 85/2014 priv. procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență, angajatorul desființat în urma procedurilor de insolvență, finalizate cu radierea din registrele specifice, nu poate sta în judecată, neavând capacitate procesuală de folosință, iar fostul lichidator, chemat în judecată în nume propriu, nu are calitate procesuală pasivă”.

Art. 33. Interesul de a acționa. Interesul trebuie să fie determinat, legitim, personal, născut și actual. Cu toate acestea, chiar dacă interesul nu este născut și actual, se poate formula o cerere cu scopul de a preveni încălcarea unui drept subiectiv amenințat sau pentru a preîntâmpina producerea unei pagube iminente și care nu s-ar putea repara.

Art. 34. Realizarea drepturilor afectate de un termen. (1) Cererea pentru predarea unui bun la împlinirea termenului contractual poate fi făcută chiar înainte de împlinirea acestui termen.

(2) Se poate, de asemenea, cere, înainte de termen, executarea la termen a obligației de întreținere sau a altei prestații periodice.

(3) Pot fi încuviințate, înainte de împlinirea termenului, și alte cereri pentru executarea la termen a unor obligații, ori de câte ori se va constata că acestea pot preîntâmpina o pagubă însemnată pe care reclamantul ar încerca-o dacă ar aștepta împlinirea termenului.

Art. 35. Constatarea existenței sau inexistenței unui drept. Cel care are interes poate să ceară constatarea existenței sau inexistenței unui drept. Cererea nu poate fi primită dacă partea poate cere realizarea dreptului pe orice altă cale prevăzută de lege.

• **RIL. V. Dec. ICCJ (Complet RIL) nr. 2/2016** (supra, art. 32).

• **HP. Dec. ICCJ (Complet DCD) nr. 13/2016** (M. Of. nr. 862 din 28 octombrie 2016): „În interpr. și aplic. art. 35 NCPC, art. 111 CPC 1865, art. 2.502 NCC, respectiv art. 268 alin. (2) CM, rep., acțiunile în constatarea dreptului la încadrarea în grupe de muncă cf. disp. O[MMOS, MS și CNPM] nr. 50/1990 intră în categoria acțiunilor în constatare de drept comun și sunt imprescriptibile”.

Dec. ICCJ (Complet DCD) nr. 37/2016 (M. Of. nr. 114 din 10 februarie 2017): „În interpr. și aplic. art. 16 alin. (1) și art. 57 alin. (5) și (6) CM, combinat cu art. 211 lit. b) L. nr. 62/2011, art. 35 NCPC și art. 6 CEDO, în ipoteza neîndeplinirii de către părți a obligației de încheiere a contractului individual de muncă în formă scrisă, persoana fizică care a prestat muncă pentru și sub autoritatea celeilalte părți are deschisă calea acțiunii în constatarea raportului de muncă și a efectelor acestuia și în situația în care respectivul raport de muncă a încetat anterior sesizării instanței”.

Art. 36. Calitatea procesuală. Calitatea procesuală rezultă din identitatea dintre părți și subiectele raportului juridic litigios, astfel cum acesta este dedus judecății. Existența sau inexistența drepturilor și a obligațiilor afirmate constituie o chestiune de fond.

• **RIL. V. Dec. ICCJ (Complet RIL) nr. 2/2016** (supra, art. 32).

Art. 37. Legitimarea procesuală a altor persoane. În cazurile și condițiile prevăzute exclusiv prin lege, se pot introduce cereri sau se pot formula apărări și de persoane, organizații, instituții sau autorități, care, fără a justifica un interes personal, acționează pentru apărarea drepturilor ori intereselor legitime ale unor persoane aflate în situații speciale sau, după caz, în scopul ocrotirii unui interes de grup ori general.

Art. 38. Transmiterea calității procesuale. Calitatea de parte se poate transmite legal sau convențional, ca urmare a transmisiunii, în condițiile legii, a drepturilor ori situațiilor juridice deduse judecății.

Art. 39. Situația procesuală a înstrăinătorului și a succesorilor săi. (1) Dacă în cursul procesului dreptul litigios este transmis prin acte între vii cu titlu particular, judecata va continua între părțile inițiale. Dacă însă transferul este făcut, în condițiile legii, prin acte cu titlu particular pentru cauză de moarte, judecata va continua cu succesorul universal ori cu titlu universal al autorului, după caz.

(2) În toate cazurile, succesorul cu titlu particular este obligat să intervină în cauză, dacă are cunoștința de existența procesului, sau poate să fie introdus în cauză, la cerere ori din oficiu. În acest caz, instanța va decide, după împrejurări și ținând seama de poziția celorlalte părți, dacă înstrăinătorul sau succesorul universal ori cu titlu universal al acestuia va rămâne sau, după caz, va fi scos din proces. Dacă înstrăinătorul sau, după caz, succesorul universal ori cu titlu universal al acestuia este scos din proces, judecata va continua numai cu succesorul cu titlu particular care va lua procedura în starea în care se află la momentul la care acesta a intervenit sau a fost introdus în cauză.

(3) Hotărârea pronunțată contra înstrăinătorului sau succesorului universal ori cu titlu universal al acestuia, după caz, va produce de drept efecte și contra succesorului cu titlu particular și va fi întotdeauna opozabilă acestuia din urmă, cu excepția cazurilor în care a dobândit dreptul cu bună-credință și nu mai poate fi evins, potrivit legii, de către adevăratul titular.

Art. 40. Sancțiunea încălcării condițiilor de exercitare a acțiunii civile. (1) Cererile făcute de o persoană care nu are capacitate procesuală sunt nule sau, după caz, anulabile. De asemenea, în cazul lipsei calității procesuale sau a interesului, instanța va respinge cererea ori apărarea formulată ca fiind făcută de o persoană sau împotriva unei persoane fără calitate ori ca lipsită de interes, după caz.

(2) Încălcarea dispozițiilor prezentului titlu poate, de asemenea, atrage aplicarea și a altor sancțiuni prevăzute de lege, iar cel care a suferit un prejudiciu are dreptul de a fi despăgubit, potrivit dreptului comun.

Titlul II Participanții la procesul civil

Capitolul I Judecătorul. Incompatibilitatea

Art. 41. Cazuri de incompatibilitate absolută. (1)¹⁾ Judecătorul care a pronunțat o încheiere interlocutorie sau o hotărâre prin care s-a soluționat cauza nu poate judeca aceeași pricină în apel, recurs, contestație în anulare sau revizuire și nici după trimiterea spre rejudecare, cu excepția cazului în care este chemat să se pronunțe asupra altor chestiuni decât cele dezlegate de instanța de apel sau, după caz, de recurs.

(2) De asemenea, nu poate lua parte la judecată cel care a fost martor, expert, arbitru, procuror, avocat, asistent judiciar, magistrat-asistent sau mediator în aceeași cauză.

Art. 42. Alte cazuri de incompatibilitate. (1) Judecătorul este, de asemenea, incompatibil de a judeca în următoarele situații:

1. când și-a exprimat anterior părerea cu privire la soluție în cauza pe care a fost desemnat să o judece. Punerea în discuția părților, din oficiu, a unor chestiuni de fapt sau de drept, potrivit art. 14 alin. (4) și (5), nu îl face pe judecător incompatibil;

2. când există împrejurări care fac justificată temerea că el, soțul său, ascendenții ori descendenții lor sau afinii lor, după caz, au un interes în legătură cu pricina care se judecă;

3. când este soț, rudă sau afin până la gradul al patrulea inclusiv cu avocatul ori reprezentantul unei părți sau dacă este căsătorit cu fratele ori cu sora soțului uneia dintre aceste persoane;

4. când soțul sau fostul său soț este rudă ori afin până la gradul al patrulea inclusiv cu vreuna dintre părți;

5. dacă el, soțul sau rudele lor până la gradul al patrulea inclusiv ori afinii lor, după caz, sunt părți într-un proces care se judecă la instanța la care una dintre părți este judecător;

6. dacă între el, soțul său ori rudele lor până la gradul al patrulea inclusiv sau afinii lor, după caz, și una dintre părți a existat un proces penal cu cel mult 5 ani înainte de a fi desemnat să judece pricina. În cazul plângerilor penale formulate de părți în cursul procesului, judecătorul devine incompatibil numai în situația punerii în mișcare a acțiunii penale împotriva sa;

7. dacă este tutore sau curator al uneia dintre părți;

¹⁾ Alin. (1) al art. 41 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. I pct. 2 L. nr. 310/2018.

8. dacă el, soțul său, ascendenții ori descendenții lor au primit daruri sau promisiuni de daruri ori alte avantaje de la una dintre părți;

9. dacă el, soțul său ori una dintre rudele lor până la gradul al patrulea inclusiv sau afinii lor, după caz, se află în relații de dușmănie cu una dintre părți, soțul ori rudele acestuia până la gradul al patrulea inclusiv;

10. dacă, atunci când este investit cu soluționarea unei căi de atac, soțul sau o rudă a sa până la gradul al patrulea inclusiv a participat, ca judecător sau procuror, la judecarea aceleiași pricini înaintea altei instanțe;

11. dacă este soț sau rudă până la gradul al patrulea inclusiv sau afin, după caz, cu un alt membru al completului de judecată;

12. dacă soțul, o rudă ori un afin al său până la gradul al patrulea inclusiv a reprezentat sau a asistat partea în aceeași pricină înaintea altei instanțe;

13. atunci când există alte elemente care nasc în mod întemeiat îndoieli cu privire la imparțialitatea sa.

(2) Dispozițiile alin. (1) privitoare la soț se aplică și în cazul concubinilor.

● **DISPOZIȚII CONEXE. L. nr. 161/2003** priv. unele măsuri pt. asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prev. și sancț. corupției (M. Of. nr. 279 din 21 aprilie 2003; cu modif. ult.): „**Art. 101.** Funcția de judecător și procuror este incompatibilă cu orice altă funcție publică sau privată, cu excepția funcțiilor didactice din învățământul superior. **Art. 102.** Magistraților le este interzis: a) să desfășoare activități de arbitraj în litigii civile, comerciale sau de altă natură; b) să aibă calitate de asociat, membru în organele de conducere, administrare sau control la societăți civile, societăți reglem. de L. nr. 31/1990, rep., cu modif. și compl. ult., inclusiv bănci sau alte instituții de credit, societăți de asigurare sau financiare, companii naționale, societăți naționale ori regii autonome; c) să desfășoare activități comerciale, direct sau prin persoane interpușe; d) să aibă calitate de membru al unui grup de interes economic. **Art. 103.** (1) Magistrații nu se subordonează scopurilor și doctrinelor politice. (2) Magistrații nu pot să facă parte din partide politice ori să desfășoare activități cu caracter politic. (3) Magistrații au obligația ca, în exercitarea atribuțiilor, să se abțină de la exprimarea sau manifestarea convingerilor lor politice. **Art. 104.** Magistraților le este interzisă orice manifestare contrară demnității funcției pe care o ocupă ori de natură să afecteze imparțialitatea sau prestigiul acesteia. **Art. 105.** (1) Magistraților le este interzis să participe la judecarea unei cauze, în calitate de judecător sau procuror: a) dacă sunt soți sau rude până la gradul IV inclusiv între ei; b) dacă ei, soții sau rudele lor până la gradul IV inclusiv au vreun interes în cauză. (2) Dispozițiile alin. (1) se aplică și magistratului care participă, în calitate de judecător sau procuror, la judecarea unei cauze în căile de atac, atunci când soțul sau ruda până la gr. IV inclusiv a magistratului a participat, ca judecător sau procuror, la judecarea în fond a acelei cauze. (3) Disp. alin. (1) și (2) se completează cu prevederile CPC și ale CPP referitoare la incompatibilități, abținere și recuzare. **Art. 106.** (1) Judecătorul care devine avocat nu poate pune concluzii la instanța unde a funcționat, timp de 2 ani de la încetarea calității de judecător. (2) Procurorul care devine avocat nu poate acorda asistență juridică la organele de urmărire penală din localitatea unde a funcționat, timp de 2 ani de la încetarea calității de procuror. **Art. 107.** Magistrații au obligația de a aduce de îndată la cunoștința președintelui instanței sau, după caz, a procurorului general în subordinea căruia funcționează orice ingerință în actul de justiție, de natură politică sau economică, din partea unei persoane fizice sau juridice ori a unui grup de persoane. **Art. 108.** (1) Încălcarea dispozițiilor art. 101-105 și 107 constituie abateri disciplinare și se sancționează, în raport cu gravitatea abaterilor, cu: a) suspendarea din funcție pe timp de maximum 6 luni; b) îndepărtarea din magistratură. (2) Sancțiunile disciplinare se aplică de către CSM, potrivit procedurii stabilite în L. nr. 92/1992 pentru organizarea judecătorească, republicată, cu modif. și compl. ult. (3) Judecătorul sau procurorul sancționat cu îndepărtarea din magistratură nu poate ocupa nici o funcție de specialitate juridică timp de 3 ani. **Art. 109.** (1) Magistrații pot participa la elaborarea de publicații sau studii de specialitate, a unor lucrări literare ori științifice sau la emisiuni audiovizuale, cu excepția celor cu caracter politic. (2) Magistrații pot fi membri ai unor comisii de examinare sau de elaborare a unor proiecte de acte normative, a unor documente interne sau internaționale. **Art. 110.** Disp. art. 101-104, 107 și 109 se aplică în mod corespunzător și judecătorilor Curții Constituționale”.